

Управління текстильними відходами в ЄС в контексті засад циркулярної економіки

Текстильні матеріали мають широке застосування. Вони використовуються для пошиття одягу, виробництва меблів, виготовлення товарів для медичного застосування, в будівництві тощо. Водночас зростання обсягів виробництва та споживання текстильних матеріалів супроводжується значним негативним впливом на довкілля, а також суттєвим використанням води та енергоресурсів у процесі виробництва.

Так, глобальне виробництво текстилю зросло майже вдвічі між 2000 і 2015 роками [1], а споживання одягу та взуття, як очікується, буде й далі зростати та досягне 102 мільйонів тон у 2030 році [2]. Що стосується ЄС, то внаслідок зростаючого споживання обсягу виробів з текстилю посилюється негативний вплив на навколишнє середовище та споживання первинних ресурсів [3]. Щороку в ЄС утворюється та викидається близько 5,8 мільйонів тон відходів текстилю, що становить приблизно 11 кг на людину [1].

Оскільки одяг становить найбільшу частку споживання текстилю в ЄС (81 %) [4], поширення тенденцій так званої «швидкої моди» призводить до додаткового утворення текстильних відходів та посилює цю проблему.

Зменшити негативний вплив на довкілля, а також ресурсоємність при виробництві текстильних матеріалів можна шляхом ширшого запровадження переробки відходів текстилю. Такий підхід сприятиме ефективнішому використанню ресурсів і зменшенню екологічного впливу від виробництва.

Для розв'язання назрілих проблем, що пов'язані з ростом утворення текстильних відходів, в ЄС розробляються та впроваджуються різноманітні заходи.

В ЄС відповідно до засад Європейського зеленого курсу, Плану дій з циркулярної економіки та нової Промислової стратегії була розроблена Стратегія ЄС щодо сталого та циклічного текстилю [5]. Вона спрямована на забезпечення сталого виробництва текстильних матеріалів, які мають бути довговічними, придатними до переробки, включати більшу частку перероблених волокон та не вмішувати шкідливих речовин. Аналізуючи основні положення цієї стратегії, можна виділити основні заходи, що спрямовані на забезпечення сталості та циркулярності текстильних виробів, а саме:

- запровадження обов'язкових вимог щодо екодизайну;
- припинення знищення нереалізованих або повернутих текстильних виробів;
- розробка заходів щодо мінімізації забруднення довкілля мікропластиком;
- запровадження вимог до інформації щодо текстильних виробів та цифрового паспорту продукту;
- розробка екологічних вимог до текстилю;

- запровадження системи розширеної відповідальності виробника та стимулювання повторного використання та переробки текстильних відходів.

В ЄС все більше приділяють увагу питанню зміни купівельних звичок споживачів та відходу від моделі «швидкої» моди. Змінити купівельні звички споживачів важко, якщо компанії не запропонують нові циркулярні бізнес-моделі, такі як моделі продукту як послуги, послуги повернення, збору вживаних товарів і ремонту. Хоча ці нові моделі все ще представляють ринкову нішу, зрозуміло, що вони сприяють подовженню терміну служби текстильних виробів і є економічно ефективною та доступною альтернативою «швидкій» моді. Окрім цього, «швидка» мода переважно пов'язана зі зростаючим використанням синтетичних волокон на основі викопного палива, отже, перехід до більш стійких бізнес-моделей зменшить як залежність виробників одягу від викопного палива, так і їхній негативний вплив на довкілля та забруднення мікропластиком.

На додаток до заходів, спрямованих на підтримку сектору повторного використання та ремонту виробів з текстилю, в тому числі як частини соціальної економіки, впровадження пільгового оподаткування може бути особливо корисним інструментом. Європейська Комісія заохочує держави-члени впровадити сприятливі податкові заходи для сектора повторного використання та ремонту текстильних виробів.

Звісно, для ширшого впровадження технології переробки текстильних відходів необхідно розробляти ефективні технології, що відповідають сучасному рівню. Тому дослідженням в цій сфері в ЄС приділяється особлива увага, зокрема, шляхом використання для підтримки досліджень та інновацій позик і грантів Фонду відновлення та стійкості (RRF). Наприклад, Португалія вже оголосила про свої плани підтримки інвестицій, спрямованих на модернізацію та розвиток національної циркулярної біоіндустрії для збільшення використання біоматеріалів у текстилі. Франція планує розвивати інновації в різних сферах, включаючи переробку та повторне використання перероблених матеріалів, а текстиль визначено серед п'яти пріоритетних матеріалів. Італія розглядає можливість створення Recycling Hubs для збору, сортування та переробки текстильних відходів. І цей перелік можна продовжувати. Європейська конфедерація одягу та текстилю EURATEX сприяє поширенню та підтримці проектів та ініціатив з метою забезпечення конкурентоспроможності європейської текстильної екосистеми. На сайті конфедерації можна ознайомитися з такими проектами, як TCLF SkillBridge, METASKILLS4TCLF, AEQUALI4TCLF, RegioGreenTex, ReHubs та іншими [6]. Зокрема, з проектом ReHubs, відповідно до якого планують переробляти 2,5 мільйона тон текстильних відходів у Європі та створити понад 15 000 нових робочих місць до 2030 року.

Отже, можна констатувати, що в ЄС проводиться послідовна робота щодо впровадження принципів циркулярної економіки в секторі виробництва та споживання виробів з текстилю, а також поводження з відходами виробів з текстилю. Враховуючи євроінтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, вивчення та поширення європейського досвіду в цьому

аспекті представляється вельми актуальним.

Список використаних джерел

1. Ellen MacArthur Foundation (2017). A New Textiles Economy: Redesigning Fashion's Future. https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/publications/A-New-Textiles-Economy_Full-Report.pdf
2. *Vercalsteren A., Nicolau M., Lafond E.* Textiles and the environment in a circular economy. ETC/WMGE: Copenhagen, Denmark, 2019.
3. *Duhoux T., et al.* Textiles and the Environment The role of design in Europe's circular economy, 2022. <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-ce/products/etc-ce-products/etc-ce-report-2-2022-textiles-and-the-environment-the-role-of-design-in-europes-circular-economy>
4. *Köhler A., Watson D., Trzepacz S., Löw C., Liu R., Danneck J., Konstantas A., Donatello S., Faraca G.* Circular Economy Perspectives in the EU Textile sector, EUR 30734 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, doi:10.2760/858144, JRC12511. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC125110>
5. European Commission (2022). EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles. COM (2022) 141 final.
6. EURATEX. Projects & Initiatives. <https://euratex.eu/projects-initiatives/>